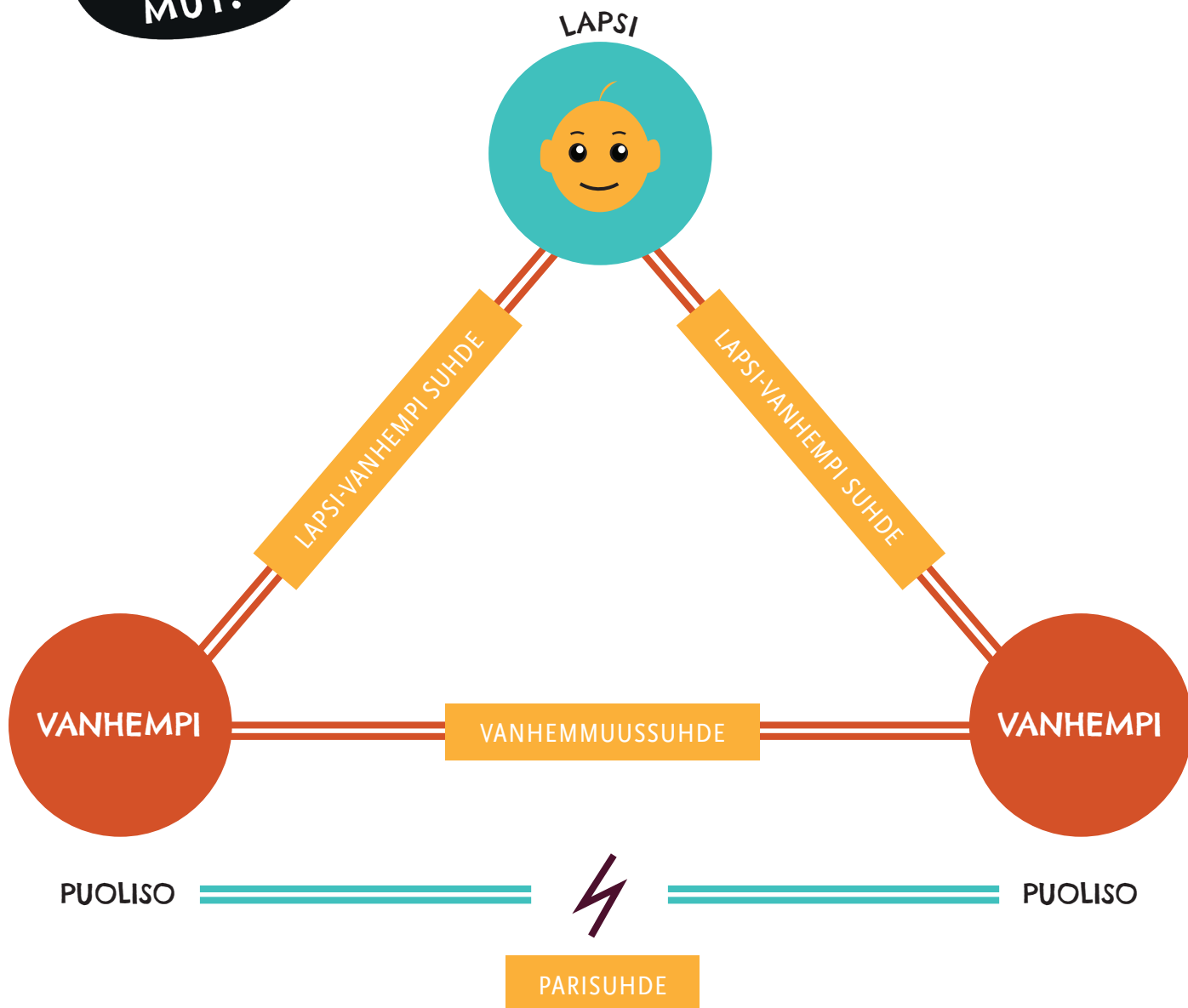

LAPSEN OIKEUDET & YHTEISTYÖVANHEMMUUS

KUKA HUOMAA MUT?

VASTUUN KANTAMINEN

Keskustelkaa vastuistanne ja velvollisuuksistanne vanhempina. Mistä kannatte vastuuta? Miten vastuunne vanhempina jakautuu?

Lapsen reppu tulee olla kevyt.
Millaisista asioista lapsenne kantaa vastuuta?

LAPSEN OIKEUDET EROSSA LAPSEN OIKEUDET EROSSA LAPSEN OIKEUDET EROSSA

LAPSELLA ON OIKEUS KUULLA EROSTA JA PUHUA SIITÄ, KUN HALUAA PUHUA

- ★ **Oletteko vanhempina miettineet yhdessä, miten kerrotte erosta lapselle? Ja millaisen erotarinan kerrotte?**

Vaikka vanhempina kokemuksen erosta ja eroon johtaneista syitä voivat poiketa toisistaan, niin on tärkeää, että yhdessä sovitte mitä kerrotte erosta lapsille. Erosta kertominen olisi hyvä tehdä myös yhdessä, jos mahdollista.
- ★ **Miten olette antaneet lapselle mahdollisuuden kysyä erosta? Ja oletteko järjestäneet aikaa erosta puhumiseen yhdessä?**

Kertokaa lapselle yhdessä eroaikeistanne ja eroon johtaneista syistä. Lapsen ei tarvitse luoda erolle omaa selitystä eikä syyllistää itseään vanhempien eroratkaisusta. Erosta kertominen vaatii rauhallisen tilan. Lapsi tarvitsee aikaa ja mahdollisuuden puhua ja kysyä erosta.
- ★ **Miten olette huomioineet erosta kertomisen lapsen lähipiirille ja lapsen arjessa mukana oleville toimijoille?**

Erosta kertomista ei voi jättää lapsen vastuulle, vaan vanhempien tulee kertoa siitä muille lapsen ympärillä oleville aikuisille. Lapsella on hyvä olla mahdollisuus puhua erosta myös muiden läheisten kanssa salailematta tai häpeilemättä asiaa.

LAPSELLA ON OIKEUS ILMAISTA MIELIPITEENSÄ ITSEÄÄN KOSKEVISSA ASIOISSA

- ★ **Miten lapsellanne on ollut mahdollisuus kertoa oma mielipiteensä eroon ja sen mukanaan tuomiin järjestelyihin liittyen?**

Vanhempien tehtävä on päättää lasta koskevista asioista. Lapsella on kuitenkin oikeus kertoa omat ajatuksensa ja mielipiteensä itseään koskevissa asioissa. Vanhemman tehtävä on kuulla lapsen viesti.
- ★ **Miten vanhempina yhdessä voitte tukea lasta ja huomioida hänen mielipiteensä ja toiveensa lasta koskevissa ratkaisuissa?**

Suojelkaa lasta turhilta pettymysiltä. Älkää antako lapselle lupauksia, joista ette voi pitää kiinni.
- ★ **Mitä se teiltä vanhempina edellyttää, että huomioitte lapsen mielipiteen ja toiveet lasta koskevia asioita ratkaistaessa?**

Vanhempien tehtävänä on kuulla ja huomioida lapsi erotilanteessa sekä keskustella lapsen kanssa hänen ajatuksistaan. Lapselle ei kannata antaa toivoa asioissa, joihin lapsi itse tai te vanhempina ette voi vaikuttaa.

LAPSELLA ON OIKEUS SÄILYTTÄÄ SUHDE MOLEMPIIN VANHEMPIIN

- ★ **Miten vanhempina tuette ja kannustatte lasta pitämään yhteyttä ja säilyttämään suhteensa molempiin vanhempiinsa?**

On tärkeää ymmärtää ja hyväksyä se, että lapsella on oikeus säilyttää suhde kumpaankin vanhempaan. Vanhemman tehtävänä on tukea lapsen suhteen säilymistä toiseen vanhempaan. Suhteen ylläpitäminen ei voi olla lapsen itsensä vastuulla.
- ★ **Miten kuvaisit toisen vanhemman merkitystä lapselle? Mitkä ovat hänen vahvuuksiaan vanhempana?**

Kunnioittakaa toisianne vanhempina ja hyväksykää toistenne merkitys lapsen elämässä. Tunnistakaa toistenne vahvuudet vanhempina ja tukekaa niissä toisianne. Tavoitelkaa yhteistyötä lapsenne kasvattamisessa. Lapsella on oikeus säilyttää myönteinen ja läheinen suhden molempiin vanhempiinsa.
- ★ **Mitkä asiat hankaloittavat lapsi-vanhempisuhteen ylläpitämistä? Mitä tarkoittaa lapselle, jos lapsi-vanhempisuhde katkeaa?**

Lapsi-vanhempisuhteen ylläpitämistä voivat hankaloittaa vanhempaan, vanhempien väliseen suhteeseen tai lapseen liittyvät tekijät. Suhteen etäännyttämisellä tai katkeamisella voi olla haitallisia vaikutuksia lapsen elämään tässä hetkessä ja tulevaisuudessa. On tärkeää, että lapsi kokee olonsa turvalliseksi vanhempiensa kanssa.

LAPSELLA ON OIKEUS SÄILYTTÄÄ SUHDE ITSELLE MERKITYKSELLISIIN LÄHEISIIN

- ★ **Mitä vanhempina ajattelette, keihin lapsi haluaa säilyttää suhteensa?**

Ymmärrämme ja hyväksymme sen, että lapselle on tärkeää säilyttää yhteys muihin hänelle tärkeisiin ihmisiin. Pyrimme vanhempina mahdollistamaan suhteiden jatkumisen.
- ★ **Millaisena koet läheisten merkityksen lapselle?**

Lapsen nimeämillä tärkeillä läheisillä on oma roolinsa ja merkityksensä lapselle erosta ulkopuolisina ihmisinä, joiden kanssa lapsi voi viettää aikaa ja keskustella myös erosta.
- ★ **Miten vanhempina tuette ja kannustatte lasta pitämään yhteyttä hänelle tärkeisiin läheisiin? Millaisia haasteita lapsen läheissuhteiden tukemiseen liittyy?**

Vanhemman tehtävänä on tukea lapsen yhteydenpitoa hänelle tärkeisiin ihmisiin. Jos yhteydenpito jää lapsen vastuulle, niin lapsi voi etäännyä tai vieraantua heistä. Vanhempana on tärkeää arvostaa lapselle läheisiä ihmisiä.

LAPSELLA ON OIKEUS JATKAA ELÄMÄÄNSÄ MAHDOLLISIMMAN VÄHIN MUUTOKSIN

- ★ **Miten turvaatte vanhempina lapselle eheän arjen sekä turvalliset rutiinit ja kodinvaihtotilanteet?**

Lapsen tulee erosta huolimatta saada säilyttää tuttuja ja turvallisia asioita elämässään ja elää ikätasonsa mukaista elämää. Lapsen kanssa on hyvä keskustella hänen ajatuksistaan ja toiveistaan muutoksiin liittyen. Vanhempina voitte vaikuttaa siihen, millaiseksi lapsen elämä muodostuu.
- ★ **Miten vanhempina tuette lastanne mahdollisissa muutoksissa?**

Lapselle on tärkeää kertoa mitä muutoksia ero tuo hänen elämänsä, ja mikä säilyy eron jälkeen samana. Pyrkikää yhdessä vahvistamaan lapsen turvallisuuden tunnetta. Pohtikaa yhdessä parhaat mahdolliset ratkaisut ja järjestelyt lapseen liittyvissä asioissa.
- ★ **Miten vanhempina huomioitte lapsen itsenäistymisen tarpeet ja tarpeen omaan tilaan?**

Kun lapsi kasvaa, voi kaverisuhteet, seurustelusuhteet ja harrastukset täyttää nuoren elämää ja vanhempien kanssa vietetty aika jää vähemmälle. On tärkeää miettiä mitä itsenäistymisen tarve teidän kohdallenne tulee tarkoittamaan ja mihin se vaikuttaa sekä mitä tunteita se teissä vanhempina herättää.

LAPSELLA ON OIKEUS TUNTEA TUNTEITA JA NÄYTTÄÄ NIITÄ

- ★ **Miten vanhempina voitte tukea lastanne kertomaan tunteistaan ja näyttämään niitä?**

Lapsen on hyvä oppia tunnistamaan omia tunteitaan sekä toisten tunteita. On myös tärkeää, että lapsi oppii näyttämään omia tunteitaan. Vanhemman on hyvä sanoittaa ja mallintaa lapselle tunteita ja puhua niistä lapsen kanssa.
- ★ **Miltä lapsen erilaiset tunteen ilmaisut teistä tuntuvat vanhempina?**

Erilaiset tunteet kuuluvat elämään, ja on tärkeää, että lapsi saa ilmaista omia tunteitaan. Lapsen tunteet voivat herättää vanhemmassa monenlaisia ajatuksia ja tunteita. Joitakin lapsen tunteita voi olla vanhempana vaikea sietää ja vaikeaa käsitellä etenkin oman elämän kriiseissä.
- ★ **Miten itse olet saanut tilaa omille tunteillesi ja mahdollisuuden näyttää niitä?**

Omien tunteiden tiedostaminen ja näyttäminen voi olla haastavaa. Saamme eväät tunteiden tunnistamiseen ja näyttämiseen jo omasta lapsuudestamme. Aikuisena on hyvä pysähtyä tarkastelemaan omia tapojamme toimia tunteiden äärellä: mitä tunteita erilaiset tilanteet herättävät? Miten tunnistat omia tunteitasi? Miten pystyt puhumaan omista tunteistasi?

LAPSELLA ON OIKEUS TURVAAN, HOIVAAN JA HUOLENPITOON

- ★ **Miten vanhempina huomioitte sen, että lapsen turvallisuuden tunne ja luottamus teidän huolenpitoonne säilyy eron jälkeenkin?**

Ero itsessään voi tuoda lapselle turvattomuutta, kun tutut asiat ympärillä muuttuvat. Lapsen kanssa on hyvä keskustella hänen turvallisuuden kokemuksestaan ja niistä tilanteista, joissa hän kokee olonsa turvattomaksi.
- ★ **Miten tunnistat lapsen kasvuile ja kehitykselle haitalliset tekijät?**

Lasta on suojeltava kaikenlaiselta väkivallalta ja kaltoinkohtelulta. Vanhempien toistuvat riitatilanteet ovat vahingollisia lapsen kehitykselle.
- ★ **Kuinka lapsi näyttää, että hän tuntee olonsa turvattomaksi? Kuinka tällöin vanhempana toimit?**

Aina lapsi ei osaa sanoittaa turvattomuuden tunnettaan, mutta hän voi reagoida siihen käytöksellään. Vanhempana tulee pyrkiä herkästi tarkastelemaan lapsen reagoinnin taakse piiloutuvia asioita. Voit pohtia liittykö tilanteeseen tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa lapsen turvallisuuden tai turvattomuuden tunteeseen.
- ★ **Oletteko vanhempina pystyneet käsittelemään eron aiheuttamia vaikeita tunteita? Mikä teitä auttaa vaikeiden asioiden ja tunteiden käsittelyssä?**

On tärkeää kohdata ja käsitellä omia eron mukanaan tuomia tunteita, jotta lapsen ei tarvitse ottaa kantaakseen vanhempien tunteita ja toisilleen kohdistamia syytöksiä ja vähätellyitä. Vanhemman on tärkeä pysähtyä tarkastelemaan omaa toimintaansa ja käytöstään toista vanhempaa kohtaan. Vanhempana sinulla on lupa omiin tunteisiin, mutta on tärkeää oppia hallitsemaan voimakkaita tunnereaktioita.

LAPSELLA ON OIKEUS TULLA RAKASTETUKSI

- ★ **Mistä lapsenne tietää, että vanhempina rakastatte häntä?**

Vanhemmat voivat näyttää sanoin ja teoin lapselle, että he rakastavat lasta ja pitävät hänestä huolta eron jälkeenkin. Lapsen tunteiden vastaanottaminen ja kuuntelu on tärkeää lapsen huomiointia. Jos vanhempana ei aina löydä sanoja, voi läheisyys tuoda lapselle tunteen omasta tärkeydestään.
- ★ **Miten ero voi vaikuttaa lapsen rakastetuksi tulemisen tunteeseen?**

Lapsi voi kokea eron myötä hylätyksi tulemisen pelkoa ja unohdetuksi tulemisen tunnetta. Tämä voi näkyä lapsen erityisenä hyväksynnän tai huomion hakemisena vanhemmalta. Vanhemman on hyvä pysähtyä lapsen ajatusten ja tunteiden äärelle.
- ★ **Kuinka vanhempina ilmaisette lapsellenne läheisyyttä ja rakkautta?**

Rakkauden osoittamiseen ei tarvita suuria tekoja, vaan pienet arkiset asiat ja yhdessä tekeminen tuovat lapselle tunteen, että hän on tärkeä ja rakastettu. Kertokaa lapselle, että pysytte lapsen elämässä mukana, mitä tahansa eteen tuleekin. Lapselle rajojen asettaminen luo turvaa ja antaa tunteen siitä, että hänestä välitetään.

LAPSELLA ON OIKEUS TULLA HUOMIOIDUKSI YKSILÖNÄ

- ★ **Miten kuvaisitte lastanne? Millaisia luonteenpiirteitä ja vahvuuksia hänellä on?**

Lapset kokevat ja reagoivat asioihin eri tavalla, mihin vaikuttavat lasten erilaiset luonteenpiirteet. Lapsella on yksilölliset tarpeet, eikä heitä tule verrata sisaruksiin tai muihin ikäisiinsä lapsiin. Erityisesti erotilanteissa lapsi voi vaatia tarpeineen enemmän huomiota. Vanhempana on hyvä pysähtyä pohtimaan yhdessä lapsen kanssa hänen vahvuuksiaan ja kuinka vanhempana voi tukea lasta niissä.
- ★ **Miten vanhempina voitte huomioida lapsenne yksilönä ja tukea häntä arjessa? Mihin hän erityisesti kaipaa teidän tukeanne?**

Vanhempana voi opetella tunnistamaan lapsen tarpeita eri tilanteissa ja kehitysvaiheissa. Lapsen ajatuksista, toiveista ja tarpeista on hyvä käydä keskustelua yhdessä lapsen kanssa. Molempien vanhempien tehtävänä on tunnistaa lapsensa yksilöllisiä tarpeitaan ja nähdä lapsi yksilönä.
- ★ **Miten vanhempina olette huolehtineet kunkin lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toiveiden huomioinnista eron jälkeisiä ratkaisuja tehtäessä?**

Selvitä vanhempana lapsen mielipide ja toiveet eroon tuomiin muutoksiin liittyen. Keskustele yhdessä lapsen ja toisen vanhemman kanssa lapsen erityisistä tarpeista erotilanteessa, ja pohtikaa niihin ratkaisuja yhdessä. On tärkeää luoda ymmärrys siitä, että sisarukset tai muut lapset voivat kokea ja tuntea erotilanteen eri tavoin.

LAPSELLA ON OIKEUS OLLA OTTAMATTA VASTUUTA

- ★ **Miten vanhempina huolehditte siitä, että lapsi ei kanna erostanne tai siihen johtaneista syistä syyllisyyttä tai huolta?**

Lapselle on tärkeää sanoittaa, että hän ei ole syyllinen eroon. Lapsella on lupa elää lapsen elämää, eikä hänen tarvitse kantaa vastuuta aikuisille kuuluvista asioista. Vanhemman tulee huolehtia omasta jaksamisestaan ja hakea tarvittaessa apua. Lapsen tehtävänä ei ole toimia kummankaan vanhemman tukihenkilönä, eikä perheen tunneilmaston tasapainottajana.
- ★ **Miten vanhempina pystytte keskustelemaan ja sopimaan yhdessä lapseen liittyvistä asioista?**

Vanhempien välisen keskusteluyhteyden tulee säilyä lapsen asioissa erosta huolimatta. Tämä vaatii molemmilta vanhemmilta kykyä nähdä entinen puoliso lapsen vanhempana. Lapsen tehtävänä ei ole toimia viestinviejänä vanhempien välillä, eikä hänen tule kantaa huolta arjen huolista tai vanhemmille kuuluvista tehtävistä.
- ★ **Miten lapsi on ilmaissut huolensa eroon liittyvästä tilanteesta ja onko hän ottanut vastuuta teidän jaksamisestanne?**

Eron kohdatessa lapsi voi herkästi kantaa huolta ja vastuuta asioista, jotka eivät kuulu hänen kannettavakseen. Huolehtikaa vanhempina itsestänne. Pyytäkää ja ottakaa apua vastaan, kun sitä tarvitsette. Varmistakaa, että lapsenne saa apua, jos hän sitä tarvitsee.

LÄHTEET

- ▶ Lapsen oikeudet erossa -materiaali. VIOLA – väkivallasta vapaaksi ry, Kuka huomaa mut? -hanke, 2020.
- ▶ Vanhemman opas – tietoa ja tukea lapsiperheen eroon. Ensi- ja turvakotien liitto/Neuvokeskus, 2020.
- ▶ Vanhemmuussuunnitelma. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2019.
- ▶ Yhteistyövanhemmuuden kolmio. Ensi- ja turvakotien liitto, 2019.
- ▶ Yhteistyövanhemmuuden käsikirja. Ensi- ja turvakotien liitto, 2019.

Tämä materiaali pohjautuu Yhteistyövanhemmuuden kolmioon ja Lapsen oikeudet erossa -materiaaliin.

